

Slovensko náš vzor

Ze slovenského veřejného rejstříku snadno zjistíte, komu doopravdy patří třeba Metrostav, EP Industries nebo MND. Český vás k údajům nepustí

David Tramba
tramba@mf.cz

Chcete se dopátrat, jak vypadá reálná vlastnická struktura Metrostavu či Škody Transportation? Zjistit z veřejných zdrojů koncové vlastníky mnoha českých společností je někdy až nadlidský úkol. Přitom se často jedná o podniky, které se ucházejí o zakázky placené z veřejných peněz. Řešení se přímo nabízí, a sice zkopírovat model fungující na Slovensku.

Od letošního února musejí všechny společnosti, které u našich východních sousedů získají veřejné zakázky či dotace, jít s pravdou ven a detailně popsat vlastnickou strukturu. Příslušné dokumenty jsou ukládány v registru, který je přístupný široké veřejnosti. Stačí na webu Register partnerov verejného sektora spravovaný ministerstvem spravedlnosti zadat jméno hledané firmy či osoby.

Nový rejstřík donutil přiznat barvu mimo jiné i tajemného miliardáře Juraje Širokého. Ten konečně po letech dohadů a spekulací letos v lednu potvrdil, že je z jedné třetiny koncovým vlastníkem podniku Váhostav-SK. Tedy jedné z největších stavebních společností na Slovensku, žijící hlavně ze státních zakázek na stavbu silnic a dálnic.

ANO, reálné vlastníky utajíme

Teď se na chvíli vraťme do Česka, kde jedním z mála konkrétních výsledků boje proti neprůhledným firmám je zásah proti anonymním akciím (neboli listinným akciím na doručitele) schválený na jaře roku 2013. V praxi se však mnoho nezměnilo. Stále zůstává mnoho způsobů, jak reálné vlastníky zakrýt. Stačí, aby vlastníkem české společnosti byla firma registrovaná v některém z daňových rájů, případně uvést právníky jakožto papírové majitele podniku.

K nápravě situace nepomohl ani tlak protikorupčních organizací – Nadačního fondu proti korupci (NFPK), Transparency International (TI) a dalších. Zmínění aktivisté opakovaně upozorňovali na případy, kdy společnosti s nejasnými vlastníky získávají veřejné zakázky a čerpají dotační podporu z evropských fondů.

Ředitel TI David Ondráčka dodává, že spolu se zákazem anonymních akcií poslanci zavedli novou možnost zamlžení vlastnické struktury. „*Novelizací zákona o obchodních korporacích přibyla v lednu 2014 možnost vzniku takzvaných kmenových listů u společností s ručením omezeným, které umožňují skrývat skutečné vlastnictví podobně jako anonymní akcie,*“ říká Ondráčka.

Současná vláda prosadila vznik rejstříku konečných vlastníků právnických osob, fungovat začne od ledna příštího roku.

Ještě před dvěma lety někteří ministři slibovali, že rejstřík bude veřejný. „*To bylo ještě před tím, než si parlamentní strany věc*

Váhostav je můj. Nový rejstřík přinutil i Juraje Širokého přiznat, že je z jedné třetiny koncovým vlastníkem stavebního kolosu Váhostav-SK.

rozmyslely. Mám na mysli především hnutí ANO a ČSSD,“ upozornil analytik NFPK Janusz Konieczny, který tuto problematiku dlouhodobě sleduje.

Podle vyjádření TI má svůj podíl na celém problému také Evropská unie. Čtvrtá směrnice proti praní špinavých peněz, která zavedla povinnost zřizovat rejstříky koncových vlastníků firem, požaduje, aby měl přístup k dokumentům každý, kdo prokáže oprávněný zájem. Členské země s nejasným termínem naložily různě. Některé – vedle Slovenska třeba Francie, Británie a Nizozemsko – umožnily přístup všem zájemcům. Čeští poslanci vybrali druhý model a rejstřík otevrou jen státním institucím a vyšetřovatelům.

Ze slovenského rejstříku mimo jiné vyplývá obecně nepříliš známá informace, že Pavel Tykač je od loňska jediným koncovým vlastníkem Severní energetické.

Integrovaný obvod. Složitá vlastnická struktura Metrostavu připomíná integrovaný obvod. Jedním ze čtyř větších podílníků je i jeho prezident Jiří Bělohav.

Řetězec firem až do Lichtenštejnska

S rozkrýváním nejasných firemních struktur a holdingů nám tedy naši politici nepomohou; musíme si pomoci sami. Díky vysoké provázanosti české a slovenské ekonomiky lze mnoho zajímavého vyčíst

Jak to funguje

Srovnání pravidel přijatých u nás a na Slovensku hovoří jasně ve prospěch sousedů. Slovenský registr je veřejný, český nebude veřejný. Český rejstřík se bude týkat všech společností, tudíž se bude jednat pouze o další byrokratickou zátěž pro statisíce firem. Slovenský rejstřík je zacílen na příjemce veřejných prostředků, tedy vítěze veřejných zakázek a příjemce dotací, a funguje tedy na férovém principu: když chceš veřejné peníze, zveřejni nejdřív vlastnickou strukturu.

Za podobný model lobbuji protikorupční organizace v Česku, avšak zatím bez úspěchu. „Firma, která nezveřejní informace o konečném vlastníku, na Slovensku nezíská dotaci ani veřejnou zakázku. Kolik tedy firem se odváží nezveřejnit informace o konečném vlastníku? Nula. A kolik jich zveřejní? Sto procent. Pamatuji si zděšenou reakci, když jsem to na Radě vlády pro boj proti korupci vysvětloval,“ dodává Janusz Konieczny.

Slovenský rejstřík koncových vlastníků má přesto podle Konieczného dílčí nedostatky. Vlastníky sleduje až od 25procentního podílu výše, což není úplně efektivní. Problém nastává už ve chvíli, kdy pět osob vlastní akciovou společnost rovným dílem. Nedostatečné je podle jeho názoru také to, že v praxi stačí dokládání vlastníků pomocí čestného prohlášení. Stejně slabiny však bude mít i chytaný rejstřík v Česku. ●

již ze slovenského Registru partnerov veřejného sektora. Týdeník Euro zde vyhledal záznamy o dvou desítkách známých podniků a podnikatelských skupin. Aspoň o některá zjištění se s vámi podělíme.

Z tamních záznamů lze vyčíst třeba to, že třetí nejbohatší Čech Karel Komárek vlastní skupinu MND prostřednictvím dlouhého řetězce firem registrovaných ve Švýcarsku a Nizozemsku. Na vrcholu řetězce je soukromá nadace Valea Foundation registrovaná v Lichtenštejnsku. Takzvanými konečnými uživateli výhod jsou v tomto případě vedle Karla Komárka také jeho čtyři děti.

O něco kratší řetězec firem se nachází mezi Pavlem Tykačem a Severní energetickou, pod kterou spadá uhelný lom ČSA u Litvínova a elektrárna Chvalovice. Přímým vlastníkem energetické skupiny je firma Haltixar registrovaná na Kypru, nad ní je stejnojmenná společnost s domicilem v Nizozemsku a na vrchu švýcarský Dixtlar.

Ze slovenského rejstříku také vyplývá obecně nepřilíš známá informace, že Pavel Tykač je od loňska jediným koncovým vlastníkem Severní energetické. To znamená, že jeho bývalí partneri Jan Dienstl a Tomáš Fohler se z uhelného byznysu zcela stáhli.

K dohledání je zde také aktuální vlastnická struktura holdingu EP Industries, do kterého spadá výrobce autobusů SOR, Elektrizace železnic Praha či řada firem z oboru údržby a výstavby elektrických sítí. Daniel Křetínský zde nyní nepřímo vlastní podíl ve výši 46,5 procenta, dalších 13,5 procenta letos na jaře převedl na svou dlouholetou

(a dnes již bývalou) partnerku Kláru Cetlovou. Zbývajících 40 procent v EP Industries drží slovenský byznysmen Roman Korbačka, historicky spjatý se skupinou J&T.

Zápis týkající se výrobce kolejových vozidel Škoda Transportation odpovídá informacím, které již dříve zveřejnil zpravodajský web Hlídačipes.org. Hlavní podíly v plzeňské Škodovce nepřímo vlastní Tomáš Krsek, Michal Korecký a Marek Čmejla, který svůj podíl před několika měsíci formálně převedl na svou manželku Petru Humlovou. Menší podíly ve firmě drží ještě Jiří Diviš a šestice top manažerů.

Odhali se všichni – až na Pentu

V soutěži o titul nejsložitějšího vlastnického řetězce by se jistě vysoko umístil stavební podnik Metrostav. Jeho vlastnická struktura je natolik složitá, že může pozorovateli připomínat schéma integrovaného obvodu. Po přepočtení podílů lze vystopovat, že zhruba desetiprocentní podíly v Metrostavu vlastní čtyři osoby – Jiří Bělohav, Pavel Pilát, Jindřich Hess a Zdeněk Šinovský. Významnější podíly v podniku má ještě dalších 15 českých a slovenských podnikatelů.

Poměrně složitou vlastnickou strukturu má také holding Finitrading, pod který spadá Moravia Steel, Třinecké železárny, barrandovská filmová studia i řada dalších podniků. S jistým zjednoduše-

S rozkrýváním nejasných firemních struktur a holdingů nám politici nepomohou; musíme si pomoci sami.

ním lze říci, že po 25 procentech podílu zde drží Tomáš Chrenek, Mária Blašková, Ján Moder a Evžen Balko. Ale nikoli sami. Všichni jmenovaní přepsali část podílů na své partnery a děti.

Výše zmíněné příklady ukazují, že slovenský rejstřík koncových vlastníků plní svou funkci a poskytuje veřejnosti informace o tom, ke komu směřují peníze vybrané na daních.

Jisté mezery v transparentnosti má naopak investiční skupina Penta. Ta se omezila na konstatování, že dva hlavní akcionáři Marek Dospiva a Jaroslav Haščák mají v mateřském holdingu Penta Investments Group podíl převyšující 25 procent a současně nedosahující 49 procent. ●